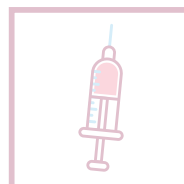

Cyclofosfamide

Endoxan®

Inhoudsopgave

- 3 Hoe werkt cyclofosfamide?
- 3 Voor welke aandoeningen gebruik je cyclofosfamide?
- 3 Hoe moet ik het gebruiken?
- 3 Hoe bewaar ik cyclofosfamide?
- 4 Welke bijwerkingen kan ik krijgen?
- 4 Zijn er controles nodig als ik cyclofosfamide gebruik?
- 5 Kan ik cyclofosfamide gebruiken met andere medicijnen?
- 5 Wat moet ik nog meer weten?
- 6 Meer informatie of vragen?

Hoe werkt cyclofosfamide?

Als je een vorm van ontstekingsreuma hebt, is er een fout in je afweersysteem (immuunsysteem) ontstaan. Je afweersysteem is ontregeld en slaat als het ware 'op hol'. Je lichaam denkt dat goede (lichaamseigen) cellen kwade indringers zijn en je afweersysteem wil die indringers verdrijven. Hierdoor komen bepaalde stoffen vrij waardoor ontstekingen ontstaan in gewrichten, pezen, spieren of organen. Dit kan in verschillende plaatsen van het lichaam gebeuren. Bij reumatische aandoeningen zijn dit vaak de gewrichten, soms komen ook koorts of huidafwijkingen voor.

Cyclofosfamide is een is een medicijn dat deze afweerreactie onderdrukt. Dit medicijn remt de celdeling. Hierdoor vermindert de pijn, zwelling en stijfheid van je gewrichten waardoor er op langere termijn minder kans op gewrichtsschade is. Cyclofosfamide wordt ook wel cytostaticum of chemotherapie genoemd. Cytostatica zijn vooral bekend bij de behandeling van mensen met kanker. In veel lagere doseringen werkt cyclofosfamide ook goed voor mensen met reumatische auto-immuunziekten. De werking van cyclofosfamide treedt meestal op na enkele weken. Soms duurt het echter langer en bij sommige mensen werkt het medicijn niet of helaas onvoldoende.

Voor welke aandoeningen gebruik je cyclofosfamide?

Je arts schrijft je cyclofosfamide voor als je een auto-immuunaandoening hebt zoals systemische sclerose (sclerodermie), mixed connective tissue disease (MCTD), systemische lupus erythematoses (SLE) en vasculitis (ontsteking van de bloedvatwand).

Hoe moet ik het gebruiken?

Cyclofosfamide krijg je per infuus toegediend of in de vorm van tabletten.

Toediening via infuus De infusen krijg je éénmaal per 4 weken toegediend op de dagbehandeling van het ziekenhuis. Soms krijg je het infuus op de verpleegafdeling. Je arts bespreekt met je of je dan een nacht in het ziekenhuis blijft. De voorgeschreven dosering wordt berekend op basis van je lengte, lichaamsgewicht en leeftijd.

De duur van het infuus met cyclofosfamide is ongeveer 60 minuten. Omdat je vooraf en achteraf extra medicijnen en vocht krijgt toegediend, bedraagt de totale duur van het infuus ongeveer acht uur.

De verpleegkundige controleert vooraf, tussentijds en na afloop je bloeddruk, pols en temperatuur.

Voordat cyclofosfamide door het infuus loopt, krijg je eerst een middel tegen misselijkheid via het hetzelfde infuus toegediend. Ook krijg je voor en na het infuus met cyclofosfamide, het middel mesna en extra vocht toegediend. Dit zorgt voor bescherming van je blaas en nieren.

Voor en na het infuus controleert de verpleegkundige je gewicht. Als je veel vocht vasthoudt na afloop van de behandeling dan krijg je zo nodig een plastablet. Als je op de dagbehandeling bent, krijg je de plastablet mee naar huis om thuis in te nemen. Als het nodig is, krijgt je na afloop van het infuus een extra recept mee voor tabletten tegen misselijkheid.

Toediening via tabletten Elk tablet bevat 50 mg cyclofosfamide. Hoeveel tabletten je elke dag moet nemen, bespreekt je arts met je. De voorgeschreven dosering van de tabletten wordt berekend op basis van je lengte, lichaamsgewicht en leeftijd.

Het beste kun je de tabletten 's morgens innemen tijdens de maaltijd met een groot glas water. Slik de tabletten in zijn geheel door. Je mag er dus niet op kauwen of ze fijn maken. Je mag de tabletten ook niet innemen met grapefruitsap of pompelmoessap.

Hoe bewaar ik cyclofosfamide?

Het infuus krijg je in het ziekenhuis en hoef je niet thuis te bewaren.

De tabletten cyclofosfamide bewaar je in de originele verpakking op een droge plaats bij een huiskamertemperatuur die onder de 25°C ligt.

Houd je tabletten over? Lever deze dan in bij de apotheek. De apotheker zorgt voor verantwoorde vernietiging van de tabletten. Spoel de tabletten nooit door de gootsteen of de WC en gooi ze ook niet weg in de vuilnisbak.

Welke bijwerkingen kan ik krijgen?

De apotheker geeft je altijd een bijsluiter mee. Lees deze bijsluiter goed. Je leest in de bijsluiter een uitgebreid overzicht van alle bijwerkingen die kunnen voorkomen, van zeer vaak tot zeer zelden. Het is mogelijk dat je een bijwerking krijgt, maar dat hoeft niet.

Hieronder lees je welke belangrijke bijwerkingen kunnen voorkomen bij cyclofosfamide gebruikers:

- Milde infecties zoals verkoudheid en griep, gordelroos en urineweginfecties. Neem bij deze klachten contact op met je (huis)arts.
- Maag- en darmklachten (zoals misselijkheid, overgeven en verminderde eetlust)
- Ontsteking van het mondslijmvlies
- Verhoogde kans op het spontaan optreden van blauwe plekken en bloedneuzen. Dit komt vaak door daling van het aantal bloedplaatjes. Je arts zal je daarom vragen je bloed regelmatig te laten controleren.
- Koorts, griepachtige verschijnselen, malaise, hoofdpijn.
- Haaruitval. Dit probleem is van voorbijgaande aard. Haargroei herstelt zich als je met cyclofosfamide stopt.
- Menstruatiestoornissen: tijdens de behandeling kan vermindering of uitblijven van de menstruatie voorkomen. De eisprong kan verstoord raken of uitblijven.

- Bij de man kan de productie en kwaliteit van de zaadcellen (sterk) afnemen.
- Blaasontsteking of bloed in de urine. Om deze problemen te voorkomen is het verstandig tijdens de behandeling veel te drinken, ongeveer twee tot drie liter vocht per dag.
- Kanker: je hebt een verhoogde kans op bepaalde vormen van kanker, bijvoorbeeld blaaskanker.
- Lever- of nierfunctiestoornissen. Je arts zal je daarom vragen je bloed regelmatig te laten controleren.
- Overgevoeligheidsreacties: tijdens het infuus is het mogelijk dat er een overgevoeligheidsreactie optreedt. Als je last krijgt van kortademigheid, ernstige duizeligheid, licht gevoel in het hoofd, koude rillingen, zwelling van de lippen, huiduitslag of jeuk, moet je dit onmiddellijk laten weten aan de verpleegkundige. Hij of zij kan dan meteen de arts waarschuwen. Als het nodig is, wordt de toediening van het cyclofosfamide vertraagd of gestopt of krijg je een medicijn om deze reactie tegen te gaan.
- Allergieën en overgevoeligheidsreacties: wanneer je overgevoelig bent voor cyclofosfamide kun je een allergische reactie krijgen. Deze kunnen zowel bij het slikken van tabletten als bij toediening via het infuus voorkomen. Denk aan (nieuwe) huidafwijkingen, koorts of benauwdheidsklachten. Neem dan zo snel mogelijk contact op met je huisarts, reumaverpleegkundige en/of behandelaar.

Zijn er controles nodig als ik cyclofosfamide gebruik?

Zowel bij het gebruik van tabletten als bij toediening via een infuus, zijn er bloed- en urinecontroles noodzakelijk.

Infuus Wanneer je cyclofosfamide via het infuus krijgt toegediend, zal je arts je vragen om 10-14 dagen na het infuus je bloed en urine te laten controleren. Zo nodig krijg je formulieren mee om dit in je eigen woonomgeving te laten doen.

Deze controle is belangrijk omdat de uitslagen worden gebruikt om de dosering van het volgende infuus te bepalen. Zonder deze uitslag kan je reumatoloog het volgende infuus niet veilig voorschrijven. Op de dag dat je het cyclofosfamide infuus krijgt, wordt hetzelfde bloed- en urineonderzoek herhaald. Als de uitslagen van deze onderzoeken goed zijn, krijg je het cyclofosfamide infuus.

Tabletten Gedurende de eerste drie maanden laat je arts elke twee weken je bloed onderzoeken om je bloedbeeld en je lever- en nierfunctie te controleren. Daarna vindt deze bloedcontrole gedurende drie maanden iedere maand plaats, gevolgd door een controle die eens in de drie maanden plaatsvindt. Ook laat je arts regelmatig je urine controleren om eventuele blaasschade vroegtijdig op te sporen.

Kan ik cyclofosfamide gebruiken met andere medicijnen?

Cyclofosfamide mag je niet met sommige medicijnen combineren. Gelijktijdig gebruik van deze medicijnen met cyclofosfamide kan de bijwerkingen en/of de bloedspiegels van cyclofosfamide beïnvloeden. Ook is het mogelijk dat cyclofosfamide de werking en bijwerkingen van andere medicijnen beïnvloedt. Meld daarom altijd bij je behandelaar dat je cyclofosfamide gebruikt.

Het is verstandig altijd aan je arts en je apotheker te vertellen welke medicijnen je gebruikt of als er iets aan je medicijngebruik verandert.

Wat moet ik nog meer weten?

Uit onderzoek blijkt dat cytostatica, zoals cyclofosfamide, schadelijk kunnen zijn voor gezonde mensen. Het zijn vooral mensen die vaak in aanraking komen met deze medicijnen die een risico lopen. Denk aan verpleegkundigen. Zij nemen maatregelen ter bescherming zoals het dragen van handschoenen en een schort.

De risico's voor je omgeving zijn heel klein. Toch zijn er een aantal zaken waar je rekening mee kunt houden. Tot 72 uur na toediening van cyclofosfamide via het infuus of tabletten kunnen zich resten van dit middel in je urine, je ontlasting en braaksel bevinden. Spoel daarom het toilet na gebruik tweemaal door met een dicht deksel. Voor mannen is het raadzaam zittend te urineren. Was je handen met water en zeep na inname van de tabletten.

Alcohol Alcohol kan sommige bijwerkingen van cyclofosfamide versterken. Overleg met je eigen behandelaar of gebruik van alcohol met mate is toegestaan.

Autorijden/vervoer Sommige bijwerkingen van de behandeling met cyclofosfamide kunnen invloed hebben op je rijvaardigheid en het veilig gebruiken van machines. Bespreek samen met je behandelaar of je veilig auto kunt rijden, fietsen, een schootmobiel kunt besturen of machines kunt gebruiken.

Misselijkheid komt regelmatig voor tijdens en na het infuus. Het is verstandig niet zelf naar huis te rijden. Vraag of iemand je brengt en haalt. Afhankelijk van je zorgverzekering is er een mogelijkheid dit vervoer vergoed te krijgen. Neem hierover contact op met je zorgverzekeraar en vraag een formulier vergoeding ziekenvervoer aan.

Operaties en andere (tandheelkundige) ingrepen Ga je naar de tandarts voor een ingreep of word je geopereerd? Geef dan aan dat je cyclofosfamide gebruikt. Overleg met je behandelaar of het nodig is cyclofosfamide tijdelijk te stoppen. Wij adviseren om je (tand)arts op de hoogte te brengen dat je cyclofosfamide gebruikt zodat deze zo nodig maatregelen kan nemen. Het is belangrijk dat je ervoor zorgt dat je tandvlees gezond blijft, er kunnen zich zweertjes en infecties voordoen.

Reizen Bij reizen naar het buitenland is het raadzaam een actueel overzicht van je medicijnen mee te nemen, het medicijnpaspoort. Daarin staat dat je cyclofosfamide gebruikt. Dit paspoort kun je krijgen bij je apotheek of eventueel bij je behandelaar.

Vaccinaties Als je begint met cyclofosfamide zal je behandelend arts je waarschijnlijk aanraden om een jaarlijkse griepvaccinatie te nemen omdat je door cyclofosfamide kwetsbaarder bent voor infecties zoals de griep.

Heb je een andere vaccinatie dan de griep nodig? Overleg dan altijd van tevoren met je specialist, apotheker of huisarts.

Heb je plannen om in de (nabije) toekomst een verre reis te maken? Als je op reis gaat heb je soms een inenting nodig. Gebruik je cyclofosfamide dan is een inenting met een levend vaccin af te raden. Denk aan het bof-mazelen-rode hond- (BMR), gele koorts- of poliovaccin. Overleg met je arts wanneer voor jou het beste moment is om je te laten vaccineren/inenten. Eventueel moet je dan (tijdelijk) stoppen met je medicatie. Het is verstandig dit ruim van te voren te regelen.

Vruchtbaarheid, zwangerschap en borstvoeding Cyclofosfamide kan de zaad- en eicelproductie beïnvloeden en soms leiden tot blijvende onvruchtbaarheid. Als je een kinderwens hebt, ook voor de latere toekomst, zal je behandelaar je doorverwijzen naar een gynaecoloog voor het invriezen van je sperma of eicellen.

Cyclofosfamide kan schadelijk zijn voor het ongeboren kind. Daarom adviseert je arts je maatregelen te nemen om te voorkomen dat je zwanger raakt. Na het stoppen van de behandeling kan cyclofosfamide nog een lange tijd doorwerken. Overleg daarom met je behandelaar hoe lang je de anticonceptie moet doorgebruiken. Het is verstandig tijdens de behandeling met cyclofosfamide geen borstvoeding te geven.

Als je onverwachts zwanger bent, vertel dit dan direct aan je behandelaar.

Seksualiteit: het is onbekend of en in welke mate cyclofosfamide wordt opgenomen in sperma of het slijmvlies van de vagina. Gebruik daarom de eerste 72 uur na het gebruik van cyclofosfamide bij het vrijen een condoom.

Zonlicht Bescherm je goed tegen blootstelling aan zonlicht en UV –straling tijdens het gebruik van cyclofosfamide. Je huid is gevoeliger voor de zon. Draag beschermende, liefst katoenen, kleding en gebruik bij blootstelling van de huid aan de zon een zonnebrandcrème met een hoge beschermingsfactor (factor 30 of hoger).

Maak liever geen gebruik van de zonnebank.

Meer informatie of vragen?

Als je nog vragen hebt, stel ze dan gerust aan je reumatoloog, reumaverpleegkundige of apotheker.

Colofon

De teksten in deze medicatiefolder zijn tot stand gekomen in samenwerking met de Nederlandse Vereniging voor Reumatologie (NVR), reumatologie netwerk Zuid-Oost Nederland en ReumaNederland.

ReumaNederland

Postbus 59091
1040 KB Amsterdam

t 020 589 64 64

info@reumanederland.nl
www.reumanederland.nl
 Facebook.com/reumanederland

juni 2020

Copyright

Informatie uit deze folder hergebruiken/delen is toegestaan mits de bron (ReumaNederland) wordt genoemd.